
VERGİLER

Ayhan Bayar
Finansal Danışmanlık Şirketi

1. VERGİLER

Türkiye, OECD ülkeleri arasında kurumsal vergi oranlarında en rekabetçi ülkelerden biridir. 21 Haziran 2006 tarihinde çıkarılan 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, mevcut uygulamalara getirdiği önemli değişikliklerin yanı sıra vergi mevzuatına da yeni kavramlar getirmiştir. Uygulamaya koyulan Kurumlar Vergisi Kanunu ile Türk Kurumlar Vergisi Mevzuatı'nın hükümleri çok daha anlaşılır olarak tanımlanmış ve uluslararası standartlara uygun objektif hükümler halinde düzenlenmiştir.

Türk vergi rejimi üç ana başlık altında toplanabilir:

1.1. Gelir Vergileri

Türkiye'de gelir vergileri, yerli şahıs ve şirketlerin yanı sıra Türkiye'de ikamet eden yabancı uyruklu şahıslar ve uluslararası şirketler de dâhil olmak üzere bütün gelirler üzerinden tarh olunmaktadır. Yurt dışında ikamet edenlerin Türkiye içinde istihdam, mal sahipliği, ticari işlemler ya da gelir getiren diğer faaliyetler yoluyla elde edilen gelirleri, Türkiye'de elde edilmiş olma koşulu ile vergiye tabidir.

1.1.1. Kurumsal Gelir Vergileri

Türkiye'de ticari kârlar üzerinden tarh olunan temel kurumsal gelir vergisi oranı % 20'dir.

Yerleşik şirketlere ait bazı ödemeler üzerinden alınan stopaj vergileri ise aşağıdaki gibidir:

- Temettüler % 15 vergiye tabidir.
- Mukim (yerleşik) şirketler tarafından çıkarılan hazine bonoları ve hazine tahvillerine uygulanan faiz üzerinden vergi alınmamaktadır.
- Mukim (yerleşik) şirketler tarafından istihraç edilen diğer bono ve tahviller için faiz oranı % 0 olup % 10-18 banka mevduat faizi uygulanmaktadır. (2 Ocak 2017 tarihinden sonra açılan banka mevduatları için)
- Müşterek hesaplar nazarında katılım bankaları tarafından ödenen kâr payları % 10-18 vergiye tabidir. (2 Ocak 2017 tarihinden sonra açılan katılma hesapları için)
- REPO anlaşmaları % 15 vergiye tabidir.

Mukim olmayan (yurt dışında ikamet eden) şirketlere ait bazı ödemeler üzerinden de stopaj vergisi alınmaktadır:

- Temettüler % 15 vergiye tabidir.
- Mukim olmayan (yurt dışında yerleşik) şirketler tarafından çıkarılan hazine bonoları ve hazine tahvillerine uygulanan faiz üzerinden vergi alınmamaktadır.
- Mukim olmayan (yurt dışında yerleşik) şirketler tarafından istihraç edilen diğer bono ve tahviller için faiz oranı % 0 olup % 10-18 banka mevduat faizi uygulanmaktadır. (1 Ocak 2017 tarihinden sonra açılan banka mevduatları için)
- Müşterek hesaplar nazarında katılım bankaları tarafından ödenen kâr payları % 10-18 vergiye tabidir. (1 Ocak 2017 tarihinden sonra açılan katılma hesapları için)
- REPO anlaşmaları % 15 vergiye tabidir.

1.1.2. Şahsi Gelir Vergisi

Şahsi gelir vergisi oranları % 15-% 35 arasında değişmektedir.

2017 yılı itibarıyla yıllık brüt kazanç üzerinden uygulanan vergi oranları aşağıdaki gibidir:

Gelir Ölçekleri (TL)	Oran (%)
13.000'e kadar	15
13.001-30.000	20
30.001-70.000	27
70.001 ve üstü	35

1.2. Gider Üzerinden Alınan Vergiler

1.2.1. Katma Değer Vergisi (KDV)

Genel olarak uygulanan KDV oranları; % 1, % 8 ve % 18'dir. Ticari, sınai, zirai ve bağımsız mesleki mal ve hizmetler; ithal ederek ülkeye sokulan mal ve hizmetler ile diğer faaliyetler yoluyla oluşturulan mal ve hizmet teslimatlarının tümü KDV'ye tabidir.

1.2.2. Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)

Çeşitli vergi oranlarında özel tüketim vergisine tabi dört ana ürün grubu bulunmaktadır:

- Petrol ürünleri, doğal gaz, makine yağları, çözücüler ve çözücü türevleri
- Otomobiller ve diğer taşıt araçları, motosikletler, uçaklar, helikopterler, yatlar
- Tütün ve tütün ürünleri, alkollü içecekler
- Lüks tüketim maddeleri

Her teslimatta uygulanan KDV'nin tersine, özel tüketim vergisi sadece bir defa uygulanmaktadır.

1.2.3. Bankacılık ve Sigorta Muameleleri Vergisi

Bankacılar ve sigorta şirketleri tarafından yapılan işlemlerin KDV'den muaf tutulmasına devam edilse de bu işlemler bankacılık ve sigorta muameleleri vergisine tabi bulunmaktadır. Bu vergi, örneğin kredi faizi gibi bankalar tarafından kazanılan gelirler için uygulanmaktadır. Vergi oranı genellikle % 5 olmakla birlikte bankalar arasındaki mevduat işlemlerine uygulanan faiz % 1'dir. Kambiyo işlemlerinden gelen satış tutarlarına vergi uygulanmamaktadır.

1.2.4. Damga Vergisi

Damga Vergisi; sözleşmeler, anlaşmalar, borç senetleri, sermaye iştirakleri, kredi mektupları, teminat mektupları, mali bildirimler ve bordrolar dâhil olmak üzere çeşitli dokümanlar için uygulanmaktadır. Damga vergisi % 0,189 - % 0,948 arasında değişen oranlarda belge bedelinin belirli bir yüzdesi olarak tarh olduğu gibi, bazı belgeler için maktu (önceden belirlenmiş bir bedel) olarak alınmaktadır.

1.3. Varlık Vergileri

Üç çeşit varlık vergisi bulunmaktadır: Veraset ve intikal vergisi, emlak vergileri ve motorlu taşıt vergisi.

Türkiye'de sahip olunan bina, daire ve araziler %0,1 ile %0,06 arasında değişen oranlarda gayrimenkul vergisine tabi olup tahakkuk eden bu verginin %10'u oranında da Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payı ödenmektedir. Motorlu taşıt vergileri ise her yıl araçların yaşı ve motor hacmine göre yeniden belirlenen maktu bedeller tutarınca alınmaktadır. Veraset ve İntikal Vergileri ise %1-30 oranında alınmaktadır.

2. VERGİ TEŞVİKLERİ

- Öncelikli kalkınma bölgeleri
- Teknoloji geliştirme bölgeleri
- Organize sanayi bölgeleri
- Serbest bölgeler
- Araştırma ve geliştirme
- Özel eğitim kurumları
- Kültürel yatırımlar ve işletmeler
- Kredi temini
- Türk uluslararası gemicilik sektörü teşvikleri

3. VERGİ MUAFİYETLERİ VE İNDİRİMLERİ

KDV muafiyetleri aşağıdaki işlemleri içermekle birlikte bunlarla sınırlı değildir:

- Mal ve hizmet ihracatı
- Uluslararası dolaşım anlaşmalarına uygun olarak ve karşılıklılık koşulunun uygulanması şartıyla Türkiye dışındaki müşteriler için Türkiye içinde verilen dolaşım hizmetleri (örneğin yurt dışında ikamet eden müşteriler için verilen hizmetler)
- Petrol arama faaliyetleri
- Uluslararası ulaşım
- Diplomatik temsilciler, konsolosluklar ve vergi muafiyeti statüsünde bulunan uluslararası organizasyonlar ve bunların çalışanlarına yapılan teslimatlar
- KDV mükellefleri ve ilgili makamlardan yatırım belgesi almış olan şahıs ve tüzel kişiler tarafından yapılan ithalatlar da dâhil olmak üzere makine ve teçhizat tedariki
- Liman ve havaalanlarındaki gemi ve uçaklar için verilen hizmetler
- Sosyal ve diğer muafiyetler, eğitim, kültür, sağlık ve benzeri amaçlara yönelik olarak devlet ve ilgili diğer kurumlara yapılan teslimatlar için geçerlidir.
- Bankacılık ve sigorta işlemleri, % 5 oranında ayrı bir Bankacılık ve Sigorta Muameleleri Vergisine tabi olduğundan için KDV'den muaf tutulmuştur.
- Şirketlerin denizaşırı şubeleri ile yerli ve denizaşırı girişimlerinden elde ettikleri kazançlar için belli koşulları yerine getirmeleri şartıyla vergi muafiyeti sağlanmıştır.

- Araştırma ve Geliştirme yardımları

Belli bağışlar, hibe ya da sponsorluk yardımları ile ilgili olarak şirketlerin vergi matrahlarında indirim yapılması